

עקרונות עבור צוותים חינוכיים לעבודה עם הורים ומשפחות בשגרת

החירום – מבצע "שאת הארי"

בתקופה זו, אנו ניצבים שוב בפני אתגרים ביטחוניים המערערים את תחושת המוגנות של ילדים, נוער ומשפחותיהם. המשבר הנוכחי מעמיד למבחן את החוסן הלאומי והאישי שלנו. כפי שלמדנו, רגעי משבר מהווים הזדמנות להתגייסות, סולידריות ופעולה מאוחדת.

במסגרת התפיסה המקצועית שלנו – הפדגוגיה הטיפולית – המדגישה את התודעה התפקודית באמצעות דיאלוג, החזקה ולמידה, המשימה שלנו היא לסייע להורים להחזיק את המצב, לא להישר לנוכח הקשיים אלא לראות מבעד אופק עתידי והזדמנות לצמות, לחזק את האמונה שלהם בעצמם כמי שמסוגלים ויודעים לתמוך, לחזק ולהתמודד – גם לנוכח הקשיים הנובעים מן המצב.

עקרונות לעבודה:

א. **להיות מודל לחיקוי:** דונלד וויניקוט דיבר על כך שהפעם הראשונה שתינוק רואה את עצמו הוא כשהוא רואה את השתקפותו בעיני אימו: אם אמא רגועה אני רגוע, ואם אמא חרדה אני חרד. ההורים מהווים מודל לחיקוי בכך שהם מבצעים את תפקידם ההורי – שומרים על דרישות וגבולות ולא מוותרים עליהם בשל הקושי והמצב.

ב. **הפעולה מתוך התפקיד ההורי מסייעת ומעצימה.** התודעה התפקודית משפיעה עלינו כאנשי מקצוע וכהורים. זה משפיע גם על ההורים איתם אנחנו בקשר. ככל שהם יותר יתפקדו כהורים ויהיו שם עבור ילדיהם כך תהיה ההתמודדות קלה יותר עבור הילדים אך גם עבורם עצמם.

ג. **דיאלוג ותיווך המציאות היא עוד כלי חשוב להתמודדות.** ננחה את ההורים לענות על שאלות ילדיהם, לתת מידע אמין אך בלי צורך להיכנס לפרטים. הילדים צריכים לדעת שהוריהם לא חוששים לומר להם את האמת, אך עדיין יש לתווך להם את העולם, כך שהעולם שהילדים יראו דרך עיניהם ודרך הדימויים שלנו יהיה כזה שיוכלו לחיות איתו.

ד. **במקום לתקוף - לתקף:** כשילד מביע רגש – לא נבקר או נתקוף אותו, אלא ננסה לתקף אותו, לתת לו מקום ולהביא אותו לחשיבה ובחינה של המצב. גם כשהורה מביע רגש – נתקף גם אותו. נזכור שכל רגש שעולה הוא נורמאלי לאירוע לא נורמאלי, יש לו מקום אבל הוא מחייב עיבוד ורפלקציה.

ה. **התאמת מענים**: כל משפחה זקוקה למענים אחרים ומותאמים למעגל הפגיעה בו היא נמצאת: המענים למשפחות שניצלו מהטבח, לאלו שיש להם בני משפחה חטופים, אינם המענים שניתן למשפחות ששגרת חייהם פחות או יותר נשמרה. לא נוכל לסלק את הצער, אך נוכל לחלוק איתם אותו.

ו. **התגייסות משפחתית לפעילות תורמת**: וויניקוט טען שאדם שמסוגל לתרום בתוך המציאות הקשה, יהיה אדם חי, בריא וחיוני. אנו רוצים לעזור להורים להיות שם ולעזור לילדיהם להיות פעילים, כל אחד בהתאם לגילו וליכולותיו.

ז. **חיזוק האמון ביכולת ובמסוגלות ההורית**: אנחנו יוצאים מתוך הנחה שהורים מנסים ככל יכולתם לשמור על בריאותם הפיזית והנפשית של ילדם, בעוד הם עצמם בטלטה וחסרי יציבות, מה שהופך את כל הדינמיקה מורכבת עוד יותר, ולכן בעיקר בימים אלה יש חשיבות מיוחדת לחזק את אמון ההורה ביכולתו להיות הורה מיטיב, לחזק את אמון ההורה בילדיו ולחזק את המסוגלות ההורית למימוש תפקידם ואחריותם.

במסגרת תפקידנו ומתוך הידיעה שההורה הוא המבוגר המשמעותי ביותר עבור ילדו ולכן הוא הגורם המשפיע ביותר עליו, אנו פועלים בשגרה לבנות שותפות מעצימה עם ההורים, כמו גם לפתח ולחזק את הקשר בין הילדים לבין הוריהם. האחריות לייצר את הקשר עם ההורים מוטלת עלינו ואנו עושים זאת בדרכים רבות ומגוונות.

דגשים עבורנו כצוותים חינוכיים:

- בימים אלו חשוב אף יותר מתמיד לא לנכס לעצמנו כגורמים המקצועיים את תפקיד ההורה, ניכוס שעלול לפגוע הן בהורה, הן בילדו (שחש בחוסר האמון של איש המקצוע לסמוך על ההורה) והן בחוסן המשפחתי.
- אנו צריכים להזכיר להורים שהם אלו שיכולים לעזור לילדיהם הכי טוב, שילדיהם צריכים מהם - כמו תמיד - אהבה, חיבוק, הכלה, הקשבה, אמפטיה, טיפול, הגנה ותיווך המציאות.
- אחד התפקידים החשובים שלנו בימים אלו הוא להחזיק ולחזק את התקווה ואת האופטימיות, הן עבורנו, הן עבור משפחותינו והן עבור הילדים איתם אנו עובדים, הוריהם ומשפחותיהם.
- בימים אלו עבודה קבוצתית היא משמעותית ומיטיבה עם המשתתפים יש בה סולידריות, תחושת ביחד, הדהוד, השתקפויות מראה, יש שיח מקדם ותמיכה.
- אנחנו צריכים להיות בחמלה כלפי עצמנו, לעזור להורים ולתלמידים לפתח את החמלה האישית - כולנו עושים את הכי טוב שאנחנו יכולים בתקופה זו, ולכן בואו נהיה רכים עם עצמנו ועם הסביבה.

המלחמה אינה הפוגה מהחיים שלנו, היא פרק בחיינו. לכן במקום לשאול מה היה אמור להיות, נבדוק מה החיים גורמים לי להיות מול מה שקורה, מי אני במציאות הזו. העובדה שאני נע קדימה מאותתת למוח שהעולם לא קרס, וזה לכשעצמו מהווה עוגן, תמיכה וכח להמשיך.

ורד מוזס שחר

מנחה ארצית- הורות ומשפחה